

zelm maradásánál végement. A zsidó nem zsákmányolja többé ki a német munkást, a zsidó internálótáborokban tanulja meg a german bersülletet. Német lány nem két löbbé házasságot a hitvány szemilakkal és, ha igen úgy lekolnia kell... A német nemzetiszocializmus győzelmet aratott a zsidók fölött... A német nép jövője biztosítva volt.

És a nemzetiszocialista hadijelentés hírére már már örömmel hiáltottak fel Európa összes fajlisa antiszemita. Igen követni fogják német testvéreik példáját.

A kalasztrófa ebben a pillanatban zuhan Németországra, illetve a nemzetiszocialista pártira. A „győzelem” pillanatában dicsesten véget ért a horogkereszt. Felpattant a genyes kelvény, szélfeszítette szorító burkát és ki ömlött fertőző tartalma a német földre... Ez volt a nemzetiszocialista megújulás!

A német példa nem merad izolálva, mert a világ népei, akár akarnak akár nem, ideo mást kell szerezzenek róla. A történelem tanulságai mellett nem lehet nemán és bekötött szemekkel elhaladni.

Hitler meztelenre vetkőztette a világ előtt a fasizmust, meztelenre vetkőztette a fajlisztasággal ágáló antiszemitizmát demagógiákkal, meztelenre vetkőztette általában az egész antiszemizmust, amely a zsidók kiirtásában látja a csodábejuttató európai kultúra és gazdaság megoldását.

Hitler, amellől, hogy örök szégyene marad századunk fejlődésének, ezekkel a teleplez-zekkel rendkívül nagy szolgáltatásokat tett az emberiségnek. Mert Röhne, Heines, Killinger és a többiek fejével porba hullott mindazon antiszemitá vezérek feje is, akik azonosították magukat eddig velük, akik „próféták” szavaira hivatkoztak, ha programra készültek a zsidók ellen. Mert, ha Hitler nem is követte meg kivégzést alvezéret a pusztulásba, Hitler erkölcsi világát már, csak fizikai váza van még éleiben. És erkölcsleg hullák lettek mindazok is, akik a magyar rónéktól kezdve, Erdély bércein keresztül, végig Európán és a tengeren túl — Hitlerre esküdtek és akik a horogkereszt, a nemzetiszocializmus, az antiszemizmus nevében halálos csapást készülték mérni a zsidóságra és az emberiségre.

A német zsidóság helyzete Hitler bukása után.

Berlin. Tuljazon a korszakos jelentőségén, melyet Hitler és a nemzetiszocializmus bukása jelentenek — élesen vetődik fel a kérdés, hogy mit jelentenek az új változások a német zsidóság szempontjából. Kétségtelen tény, hogy a nemzetiszocializmus, amely mindenekelőtt az antiszemizmusra alapította politikai vezérőnalát, bukásával politikai koncepcióját és tészeit, tehát az antiszemizmust is magával rántotta.

A német zsidóság feszült izgalommal nézett az események előébe. Sokan pánt félelem közepelle menekültek Németországból és hagy-ták ott a polgárháborúk állandó színhelyét. Jellemző azonban, hogy ezáltal a menekültek között nemcsak zsidók, hanem elsősorban nemzetiszocialisták voltak tömegesen.

Németországban jelenleg a helyzet még teljesen bizonytalan és kaotikus. Csak annyit bizonyos, hogy már nem Hitler az ur és teljesen ki van szolgáltatva a Reichswehr akaratának. Bizonyos azonban az is, hogy a német sajtóban a forradalmi események óta nyitult az antiszemitá hang, sőt a kormány felhatalosa olyan dolgokat kérkedik, amiért pár nappal ezelőtt talán még internálótábor járt volna. — Így a berlini „Nachtausgabe” arról ír, hogy Hitler milyen koncilianusan viselkedett a téli segélyakció során a zsidó munkanélküliekkel. Pontos (?) számadatokkal igazolja, hogy több, mint 11.287 berlini zsidó munkanélküli támogattak a tél folyamán. Ez a hang, még ha nem is fedi a valóságot, már azt igazolja, hogy elkövetkezett a revizió a zsidókérdésben és egykötve meggyerni a német zsidóság szimpátiáját.

Tulzolt optimizmusra ok meg nincs. De kétségtelen, hogy a legnagyobb megpróbáltatások örői már elmúltak a német zsidóság fölött.

Tátralomnic! Magas Tátra!
SCHREIBER PENZIO
 Orth., kóser, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Mérsékelt árak. Felöltött leányok kíséret nélkül is felvételnek. Egész éven át nyitva.
Schreiber Mór bérő, Tatranska Lomnica, Bugsch-villa.

Mi van Careiben? Mi van Satumaren? Mi van Oradean?

— Szomorú helyzetjelentés a Teitelbaum-frontról —

Mi vagyunk az erdélyi zsidóság negy és történelmi harcának *Hőjer-jelentéseit*. Mi vagyunk azok, akik ébren vigyáznak arra, hogy ebben a harcban a ferdtészek, az álhitek és tendenciózus beállítások kellő értékkülre szállítsassanak le. Történelmi harc ez, amelyet az erdélyi kultur-orthodoxia folytat a mindent legázó „fentről” jövő „gőzhengerrel” szemben. Az a gőzhenger, amelynek átütő ereje nem számában, nem intelligenciájában és főképpen nem erkölcsi erejében és igazságában van; hanem mindenre való tekintetnélküliségében, az a csoport, amely erőszakkal ráült az erdélyi zsidók közleltre, kihasználva azt a lelki beállítottságot, amely nem enged, hogy minden európai tempó, módor és jónévelés férléteivel csakis a cél nézze. A cél, amely nem a Tóra megmentése. Ez csak a mindent befűdő cégér. Mert a Tórát nem bántja senki. Nem bántja például a szaloncaci főrabbi, akit megdölgasztottak Careiben. De ők úgy állítják be, ha az „üeletük” azt kívánja, hogy a vallást védik. Pedig csak a husos fazekat, amelyért mindent megtesznek. Megteszik azt, hogy soronkívül összehívják Valea-lui-Mihai ba a rabbiakat, megteszik azt, hogy Cujra összehívják a Közponi Iroda választmányát, megteszik azt, hogy Bucurestibe állandó stafétákat küldenek és a mi-izs-trium illetékeseinek egész napi elfoglaltságot adnak a külföldi hítköz-ségi ügyekben, természetesen olyan szellemben, ahogy az az ő üzleti eljondolásaiknak legjobban megfelel. Ha valamit akarnak, akkor idegeik, amelyek kölfölből vannak, újból működésbe lépnek és mind a megfeszítéssel azon mesterkednek, hogy keresztúlvágják azt, amit a satumarei Teitelbaum-házi főhadiszállásán kidölgolnek.

A harc áll, a lehangorolás művelete folyik tovább és a kultur ortodoxia főrabbi és világi reprezentánsát már elfűdadtak. Lassankint feladják a harcot, nem azért, mert talán gyengék volnának, nem azért mert talán igazság nem az ő oldalukon állna, nem azért, mintha nem ez volna az irányvonal, amelyen haladni kell, hanem, mert nem bírják az erőszakot, a tulkapásoknak, a törvények csűrés csavarásának azt a gigantikus méretét, amelyet ők reprezentálnak. Ők; Teitelbaumék, a maguk udvarkaráival, a maguk csalósaival és uszál; hordozóival.

Lapunk a levelek sokaságát kapta az elmúlt napokban, amelyek Careiből, Satumare-ról és az ország többi részéből érkeztek hozzánk, amelyben örömmel ismerik el, hogy mi vagyunk az egyetlen fórum, amely még szól emel az igazságtalanságok és tulkapások ellen. Nekünk ez azonban csak férlismerés. A teljes győzelem az volna, ha sikerülne visszazorítani saját medrére az azon tulcsapó teitelbaumizmust, amely sorra felborítja az összes hítköz-ség belbékéjét. Satumare főnkrement, mert a főrabbi ur el akarta foglalni a szallumot. Még annak árán is, hogy sokszor ellene szavaztak, sokszor ellene nyilatkoztak meg a közhangulat. Satumaren egyébként a harcok egyre jobban kiéleződnek és ha az erőszakosságot nem vállalja egy jobb érzés fel, úgy az orth. hítköz-ségben nagyon rövid időn belül bekövetkezik a szakadás, amelyel különben legutóbb a satumarei orth. hítköz-ség előljáróági ülése is foglalkozott.

Carei megszábadult Teitelbaum főrabbitól. Erre azt a főrabbit akarták megválszani, akit legjobbnak látnak. S jellemző, hogy dacára annak, hogy a hítköz-ségi tagok zöme még ma is áskénáz, nem is gondoltak arra, hogy valamit derék áskénáz főrabbit válasszanak, hanem egy cha zsidikusat. De ez sem jó, mert nem torozik a klikkhez, sőt „konkurenciát” jelent. Már pedig, a mi nincs melleitünk, az elenünk van. És megindult a harc, amelynek legujabb fazisa, hogy a miniszterium, hála olyan önzetlen zsidóknak, mint Dr. Keller Samuél simleul silvaniel ügyvéd, akit církét ebből a céfből utazott Bukarestbe, sikerült félylágosítani az illetékeseket, hogy a zsidóság ügyébe való beavatkozás csak egy helyes, ha a közakarokat szankcionálja. Közakarát pedig a most megválszított főrabbi melleit nyilatkozati meg és sikerült is elintézni, hogy a miniszter nem hagyta jóvá az Iroda, illetőeg Teitelbaum főrabbi által önkényesen kinevezett ideiglenes bizottság működési körét, hanem megerősítette a főrabbi állásában, 3 évre pedig megerősítette a mai hítköz-ség vezetőségét és csak azt a sakert ismeri el legálisan, amelyet a saploncaci főrabbi kinevez.

Ujyannebbe a vonalvezetésbe tartozik az is, ami Oradean történik az ortodox hítköz-ségben. Ullmanék sem egyebek, mint ennek az irányzatnak nyura-ra előretölt őrsői. Ők is ezt teszik, amit a Nagy Rabbi akar, aki mindenben tanácsot ad nekik. Ők a kulturortodoxia legnagyobb aratói, mert ők más mentalitáshoz vannak szokva, ők tudják, hogy másoda árulást követnek el az ellen az ortodoxia ellen, amely oly gyönyörűen fejlődött hatvan esztendőn át. Ők tudják, hogy Erdélyben más világ van, mint Bukovinában, a Regyában, vagy Beszarabiában. Itt nem volt rebbelizm, itt nem volt felizmus, itt iskolákat létesítettek, itt árvalházakat tartanak fenn, megmodern korházat, meg minden kulturintézményt, amely a vallás legrigorozusabb szemlémben is megfellel; de nekik ez nem kell, ez ők mind le akarják rombolni. Nekik csak egy rebbe kell, mert ez a mentalitásuk, ez az életükirjük, ez a — jő-vőjük. Már mint szertintük és e-csalóság szerint. És Ullmanék odaálltak, behűdoltak csatlósoknak. Másoda tragédia ez az egész erdélyi zsidó jövő szempontjából. Askenázok, mint a kulturzsidóság sirsói. Szomorú és megdölgbentebb az, hogy ezek az oradeai hítköz-ségi vezetők, a maguk uralmának, megerősítésére, most legujjabban több mint 200.000 leit küllöttek el, az adózóc pénzéből. Olyan pénzt, amelyet gabbella és egyéb címeken sajtolnak ki a szegény adózókból és elküldenek le és ki — járó ügyvédeknek. Ebből a pénzből — és ez jellemző — 100.000 leit direkt erre célra vettek le a Banca de Credit-ből. Elszórt. Mert így dikálta „életésztőnük” pedig csak azt az irányzatot hizalják, láplálják amely őket is elfojja seprni, ha elég biztos lesz lába alatt a talaj.

Bumultos és végtelenül lehangoló, hogy önmagunk ássuk a sirt, amely egy gyönyörű mullu zsidóságot az enyészetnek ad át. És jön utána az tekintelnélküli irányzat, amelyet ma Teitelbaum reprezentál. S akkor nem lesz többé intézményes kulturortodoxia. Vége lesz mindannak, amit eddig az elmúlt évtizedek zsidó generációi építettek. Csak az lesz, ami ma van számos hítköz-ségben. Romok romok és romok. Léltelen rendellenység, tekintelnélküliség, csűrés csavarása, zsidó és világi törvények.

Mi még lapunkkal itt állunk a vártán. És szomorúan látjuk, hogy a zsidóság nagyrésze különböző sajtó sorsa iránt. Nem tudja mi vár rá, nem tudja, hogy gyermekeiknek nem lesz iskolája, nem marad hítköz-ség, nem lesz semmi, ammi a negyzertit művelt, vallásos kulturortodoxiából maradna, csak megmarad Teitelbaum Jólé, a ma ga fanatizált főmegzvel, megmarad a tekintelnélküli üzleti szellem, amely csak pénzt és kovodot harcscol.

Csak harácsol.

HETI GLOSSZÁK

Berlin — Bécs — Varsó

A történelem erői ezekben a városokban készültek fel napjainkban döntő ütközetre. Berlinben letaszították a barna örület báványait oszlopkáról, Bécsben meg kísértének a véres február emlékei és Varsóban Pieracki belügyminiszter meggyilkolása körül forroganak a politikai élet hullámai. Három birodalom folytat, élet-halál harcot a politikai és gazdasági erők áramlatával, három nemzet néz egymással farkasszemet, — és a közponi rugó, az eleven hajóerő mindenütt a zsidókérdés. Azaz, hogy a tömegek előtt a zsidókérdés sőtét fogája mög, é bujnak a politikusok a felelősség elől és azt a látszatot kellik, hogy az okok és a következmények körülötlők mozognak, belőlük indulnak ki és ők teszik a pontot az eseményekre...

Berlinben ez a politika másfélszendeig áll véres for. Lemészárólták a zsidók tömegeit, előlétek őket állásalkból, kiszajították vagyonukat, vándorbotolt adak kezükbe, de a tömegek helyzete nem javult. Javult? Rosszabbodott. Az éhesek végtelen sorai megnöttek, a válság vaskepcsin fojtoagatóbbá váltak és az elkcsereedett ékeatok leszámolásra készültek. Kesztettek és le is számoltak. A politikusokról lerántották a zsidókérdés fogóját és lelepleződtek az okok és következmények. A zsidók zöldek ellúnt, nem volt sehol, a válság és nincstelenség nem a zsidó vagyonok kiszajlításában és zsidó életék pusztulásában fekdül. A tömegek most már ezt világosan látják Németországban, de látják ez.

Bécsben is a keresztényszocialista „Reichspol”, amely mindig előjár az antiszemitá agitációber, megdölgbentő éleltelással vonja le ennek a tanulságnak konzekvenciáit. Töb-bek közül így ír: „Elűztek néhány ezer zsidót? Igen, de most a lipcseli szörmed-sár Párisban van és az egész nagyipar a tők szelén áll. Elűztek néhány Nobel-díj-t? Igen, de ezek most Párisban, Konstantinápolyban és Jeruzsálemben tanítanak és súlyos károkat okoznak a mai Németország-nak. Megfogtoltak néhány ezer orvost és ügyvédet prozsidót? Igen, de most üresen állnak Berlinben a bórpaloták és nem tud-nak adót fizetni a háztulajdonosok. Bezár-tok néhány zsidó üzletet? Igen, de a zsidó nagyáruházak továbbra is fenállanak és érintheletlenek, mert, ha azok is tönkre-mennek, a bankokat is megkullatják, mi-lők pusztulnak el és a munkanélküliség még katasztrófiásabb lesz.”

Igy ír az antiszemitá Reichspost. Borolva éles logika és következtetés. A barneinges

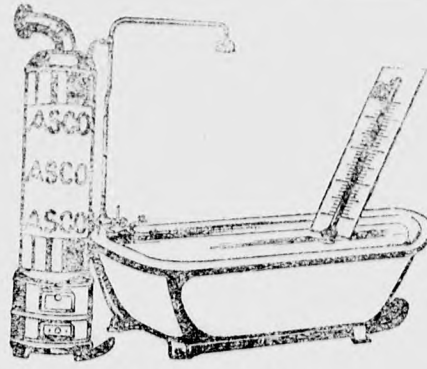
Paál Jób eredeti riportja: A világ ura — és az ő zsidó barátai.

Száles ablakai vannak a szobának, amelynek közepén keleti szőnyeggel letakart asztalon papirusra vélem ezeket a sorokat. Az ablakok fölött aranyos rudakon finom brüsszeli csipke szárnya lübe. Melszett lüvege van a velencei tükörnek, amely a secretair mellett, selyem tapéta előtt csillog. Ofelségének, Nagy-britannia királyának és India császár-á főhadsegéde lakott egykoron ebben a szobában. Abban az időben amikor VII. Eduard, — itt úgy hívták őt: der Herzog von Linkaster — kurára Marlenbadba járt. Hét nyáron keresztül lakott a „Hotel Weimar” apartementjében. Ebben a f-nom szallóházban trisszen élt még az emléke. Sokat mesélnek róla. Mindából, amit nekem elmondtak, összekötöttem egy cokrora valót.

Marlenbad, 1934 július elején.
 (Copyright by „Néptük” and Jób Paál. Utánnyomás illos.)

A kollonadon, amely a Kreuzbrunnétól a Rudolfsqueilleig vezet, már hajnalban élénk az élet. Beleg emberek, akik gyógyulni jöttek el ide, sétálnak színes poharakkal a kezükben. A kollonad első vendégei: lengyel zsidók... Hoszu kalfánban, keserű mosollyal ábrándos szemük beszélő világa a távolban vész el...

Szabad „ASKO” gyorsmelegítő fürdőkálya

5 perc alatt meleg zuhany
15 perc alatt meleg fürdő
50% os tüzelőanyag megtakarítás
 Kapható minden jobb vas-kereskedésben.

Ára Let 2950

forradalom lerántotta a hályogot a szemekről. Csakhogy Bécsben csak akkor vannak reflektorok a szemekben, ha a németországi eseményekről van szó. Csak akkor, ha Berlinről kell ítéletet mondani. De ha Bécsről, ha Ausztriára kell applikálni a német tanulságokat, akkor újra sőtéséig borítja el a horizontot. Mert a Reichspost édekkörébe tartozó „Nachrichte des Deutsch östereichischen Gewerhebundes” épen a barna forradalom napjaiban zsidóellenes bojkottot hirdet. Ugyanazt mondja, amibe a Hitler rezsim oly csufosan belebotolt. Hogy zsidók az okai mindennek, — és zsidók nélkül mi den simán és zavartlanul folyne. A tanulság tehát Berlinre vonatkozik. Bécs urja akarja jánni azt az utat, amelybe Berlin és az egész Németország belepusztult. De nemcsak Bécs, hanem

Varsó sem tudta levonni a történelem tanulságainak konzekvenciáit. Megötlék Pieracki belügyminisztert és úgy látszik, hogy a lengyel kormány teleszmél végre és véget szakít az antiszemitá nemzetidemokrata agitációnak. Internálótáborba zárták a foszlatozott nemzeti demokrata párt vezetők, akik orvul leölték az ország belügyminiszterét, mert nem akart kapitulálni ronholó népkövésleiknek. De ma már újra szah udra járnak a buligénc és a kórházak udra zsidó sebesülteknek vannak tele.

Berlinben úgy látszik hibába mésszáróltak le a nemzetiszocialisták százeit, hibába bukott el a „szépen induló” barna ötlet, amely megmámorosította le fel Európát, Bécsben és Varsó ban továbbra is a zsidókérdés fogóját ötlük fel a politikusok. A zsidókérdéssei operálnak udra, amelybe beleukott Hitler és az egész nemzetiszocializmus, de nem kerülheti el sorsát Bécs és Varsó sem, ha ezen az uton járnak és vakon haladnak el a történelem tanításai mellett...

Halló, halló rádió Budapest

Hitler pozíciója megszűrdült! — ezt hirdette napokon át a pesti rádió. Amikor az egész világ rémülettel látta és hallotta a né-

met borzalmakat, amikor a világ katolikus közvéleménye undorral hallotta, hogy milyen kloaka nyílt meg Hitler országában, amikor mindenütt csak azt látták, hogy brigantik ülnek egy nagy nép nyakán, akkor a pesti rádió ebből nem látott és nem hallott semmit. Hallgatott. De ha mondott is valamit: az burkolt ellamerése volt a hitleri barbarizmusnak. — Hitler helyzete szilárd. Csak éppen azt nem teite hozzá, hogy: hála Istennek, illetőleg hála Votának. Aki megsegítette ezt a fenevadot, hogy uralkodjék verszomjaz Nékönt egy helyvenmillios nép nyaká. Néro helyzete szilárd — mondotta a pesti rádió. Még csak a lényálást sem regisztrálta. Csak stereotip rövídsséggel ismételtette, hogy Hitler helyzete szilárd.

Hát mit is szőlünk ehez? Mi külföben sem szereljük azt az émylylő affektáltságot, amely annyira jellemzi a pesti bemondásokat. De ahinek van hozzá iige és kedve — vegye be! De ezt már a ok sem tudják bevenni, akik eleddig, bizonyos észlelettel viseltettek az éterben elterjedő magyar szölránt. Ezt a dörgölődést úgy letűrdő rémkorszak reprezentánsához. Tudjuk, hogy nem a pesti rádió politikája fogja eldönteni azt, hogy Hitler marad-e uralkodó közre és mi érezvül, csalahatalan ösztönönltek, hogy nem kell sokáig várni, eme Röhne — Hámán — Torqu meda keveréinek végső elpusztulására. De addig is, kedves és tisztelt pesti rádó, ne tessék a hallgatókat maszlogolni. Mi nem kívánunk anti-hitlerista agitációt, mert a „politika” nem lehet egy rádió hívátása. De az igazság agyonhallgatása is — politikum. Így se tessék politizálni. Csak mindig a meztelen igazságot elmondani. Csak a veio törté-néseket regisztrálni. Mert a német események olyan rémségeket foglalnak magukba, hogy ha csak az igazat mondja be a rádió — az is untig elég. Éég — és mi szivesen, tisztá örömmel hallgatnánk.

ezt maga főbb ízben említette, — hogy adós ságok nélkül foglalhatta el anyja örökségét: az angol trónt...

Legintimebb barátja Sir Ernest Cassel volt. Naponta feltűnt érdekes alakja a király asztalánál.

A dolgozó-zobában épen úgy, mint a di-nemél, lauchnél, vagy ebéd után a briddge-partnál. Meghílt barátság fűzte össze a világ urát és a „pénz fejedelmét”. — ahogyan Sir Cassel az egész világ nevezte. Csöndes, meghílt sétákon ott haladt a király halján a marlenbadi erdők keskeny sétányán. Az egy-kori köhni praktikáns tanácsa nélkül VII Eduard nem tett semmit élete utolsó íz eszendejében.

És ezek a tanácsok mindenkor beváltak... Azt meséllék a kollonadon, hajnali ötkor, amikor a kalfános, szomorú emberek serege ott megjelent, hogy: Oroszország addig nem kap angol kölcsönt, amíg nem javít a zsidók sorsán. Még az özveggy cárné, Maria Beodorovna sem tudott ezen változtatni. Sir Ernest győzőző érvi erősebbek voltak.

Amikor 1910 május hatodikkán Eduard örök álomra hunyta le szemét, ott állott hatalmas ágyánál meghílt barátja: Ernest Cassel. Egyiptomban érte őt a sürgöny, hogy a király hatalmas beteg. Külön hűjával sietett Londonba: pár órával későbbben már kiülték a gyász-lobogót a brit királyság minden országában.

Tömeges zsidó bevándorlás előtt áll Palesztina

Megnyitják az ország kapuit a kézművesek és hozzátartozóik előtt.

Jeruzsálem. — A Zsidó Távirati Iroda értesítése szerint a közeljövőben lényeges változások várhatók a palesztinai bevándorlásban.

Eddig nagyon gyéren alkalmazták ezt az engedélyt, mert statisztikák szerint 1929-ben összesen 4 ellátás volt, akik mint iparosok 250 fontra juttak az országba.

Az Executív már hosszú ideje folytatólagos tárgyalásokat a palesztinai kormányval a kézművesek alkalmazásának érdekében.

A kormány most végül beleegyezett a kézművesek cserifiktól megszavazására azon kézművesek részére, akik a 250 fontra rendelkeznek.

Ezeket a cserifiktól a különböző államok angol követségeihez küldik, nagyrészt Német- és Lengyelországba.

A Jewish Agency kivándorlási ügyosztályának nagy gondot okozott eddig az is, hogy nem állott bevándorlási lehetőség a Palesztinában élő chaluucok és munkások Galuthában lakó menasszonyai részére.

Még ennél is nagyobb jelentőségű, hogy a palesztinai kormány cserifiktól ad mindenkinnek a hozzátartozói Palesztinában élnek, vagy aki bizonyítani tudja, hogy Palesztinában biztos elhelyezkedése van.

Az arab munka elől Palesztinát

Jeruzsálem. A Hisztedruth által rendezett sajtókonferencián a vezetőség hivatalos jelentést adott ki az arab zsidó munkások foglalkoztatásának arányáról.

E szerint 70.000 dunámi zsidó földterületen arab és zsidó munkások egyenlően dolgoznak, itt azonban a zsidó munkások száma nem haladja meg az 1000-et.

Az arab munka azonban nemcsak a mezőgazdaságot, hanem a városi foglalkozásokat is uralja. Így Telavivban egyedül több, mint 1500 arab munkás van az építkezési iparban foglalkoztatva.

A zsidó munkások száma a közmunkákban a zsidó építkezéseknél több, mint 1000 arab munkás dolgozik, Petach Tikvában 2000 arab dolgozik, akiknek száma a narancsszezon alkalmával 3500-at is elérheti.

A zsidó munkások száma a közmunkákban nem éri el a 30-at sem. A szíriai sajtó jelentése szerint szíriai arabok Palesztinába való vándorlása mind nagyobb méretekkel áll. Jelenleg több, mint 3000 szíriai munkás dolgozik Palesztinában.

Ezeket az adatokat a Hisztedruth munkásszervezet bocsátotta a sajtó rendelkezésére. Epen az a szervezett, amely a zsidó vállalkozások terhére az arab munkásokkal való testvéri együttműködést hirdeti.

Herzl Tivadar halálának évfordulója

A világ minden részén gyásznapokat tartott a zsidóság a napokban. Gyászolta a modern idők legnagyobb zsidó előrelátójának halálát évfordulóját.

Ki a bölcs? Aki előre látja, mi következik — mondják bölcsseink. Hát nem-e valaki széles-e világon, aki ne ismeri be, a politikai beállítottsága olyan, akkor lehajított fűvel, ha egyebet való, akkor büszk séggel: hogy Herzl Tivadar, a bécsi újságíró, próféta volt.

A zsidó munkások száma a közmunkákban a zsidó építkezéseknél több, mint 1000 arab munkás dolgozik, Petach Tikvában 2000 arab dolgozik, akiknek száma a narancsszezon alkalmával 3500-at is elérheti.

Ezeket az adatokat a Hisztedruth munkásszervezet bocsátotta a sajtó rendelkezésére. Epen az a szervezett, amely a zsidó vállalkozások terhére az arab munkásokkal való testvéri együttműködést hirdeti.

Étterem... Buzias... KLEIN és WEISZ. Külön dietikus konyha. Buzias, Str. Postel 9.

És hiába kérte az orvos a királyt: kimélje magát, a felség ragaszkodott hozzá, hogy legjobb barátját még egyszer láthassa...

Hetedik Eduard valamennyi levelét itt, Marienbadban égette el a „pénz fejedelmé” és itt határozta el magát arra is, hogy VII. Eduard emlékére és nevére kétszázszert fontos alapítványt tesz, ez ma is fennáll és hatalmas alapítvány kamatai ma is ezer és ezer szentvédő kínján enyhítenek.

A magánéletben kedves, közzel, mo dorában lekötelezett volt az angolok királyja mindenkivel szemben.

Mesélt nekem Hammerschmid Tivadar, a Hotel Weimar tulajdonosa, hogy egyszer megállt a szálloda előtt az a magyar származású bécsi kereskedő, aki magát is, üzletét is „Paprika Schlesingernek” nevezte el. Di szes foglalt, amibe két lúzer lovat fogtak. Paprika Schlesinger fura állókémben volt: sárga cipőt viselt, ezen ugyancsak rikító sárga gamásit, sárga bőrsapkát, ugyancsak ruhát. Amikor leugrott a kocsiról, az angolok királyja éppen a szálló foyerjében volt. Schlesinger ut minden tekintőre nékül hozzálépett és maga kémius taglejtéseivel egy harmonifallal firott „schupplattentant”-ot jart el. Uána azt mondta a királynak: „Fel-ég, végtelenül leköteleztem, ha helyet foglalna a kocsi után!” És mindenki legnagyobb csodálkozására VII.

Eduard, a világ ura beült a „Paprika Schlesinger” fogatjába és vele együtt kocsizott végig a marienbadi korzón...

Abbas Hilmi, az egyiptomi khedive me sélte el barátai körében, hogy egy londoni versenyen megfigyelte amikor a király egyik zsidó intimusa odaült VII. Eduard zsehéhez és valamit betett oda. Később nevette mondta a király: „Milyen szerencsém, hogy ilyen barátaim vannak. Különben sohase jutnék a legjobb havannához...”

A Friedrich Wilhelmsruhen szereleit sé tánt.

Tő tént itt egyszer, hogy találkozott egy béna verklissel. Szegény rokkant ott állt az országot mellett és ócska kintornáját nyagatta. A király szóba elegyedett vele. Alaposan kikérdezte: hol szerzte ezokat a kifülfüteseket, amelyek a mellét díszítik. A Kaiser Wilhelmsruhe elesett veteránja minden kérdésére elválasztoson megválaszolta, a király szédősen megajándékozta őt. Sőtájn aztán észbe juttott, hogy a koldusnak ezüst vilézségi émeise van és ennek történetét nem meséltette el magának. Visszaforodott, de a verklis már nem volt a peccánján. Erre dult, hogy kerlések elő. Az öreg Krausz Samának hívták és a közeli Sandeban lakott. A király kocsiján hozták el a Hotel Weimarba, ahol elmondotta, hogy 1866-ban Marchohnál kézi tusában szurták ke-

resztül a karját és lötték el a lábát. Ott kapta az ezüst vilézségi émet...

... És Krausz Samu, a nachodi hős el őt a napról kezdve az előlék Hotel Weimar előtt járszolt minden reggelre a verklifjén.

Hét esztendőn keresztül VII. Eduard volt a mecenésa...

A Brock House Londonban, a Moulton Paddocks Newmarkton — mindketek Sir Ernest Cassel birtokosai tartozott — gyakran látják vendégül Anglia királyát. Akárcsak Alfred Beit palotáj. Ezekről a barátairól így nyilatkozott egyszer:

— Nincsen a világon olyan zseb, amibe ők elcsúsznának... Ezért becsülöm nagyra a barátaimat!

Ismerle az utat, amelyet Ernest Cassel megtett Kölnből, a Bischofsheimé, londoni bankházán keresztül, a marienbadi koldusáig. Tudta hogy barátjának illésága küzdelemmel volt tele. Tudta azt is, hogy: a becsülésséghézh nem ír kétség. És rajta keresztül még jobban megismerle a zsidókat...

Részoltát arra a híszleletre, amivel minden reggelien köszöntötték őt a Kreuzbunnetőt a Ruillolsqueletit Galicia és Oroszország szomoru nézőit, ábrándos zsidóit...

... Ez volt harmadik legendája az Egerland égbenyülő csodáihoz hegyeihez...

HIREK

"Nepünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Aw 1, július 13. Szombat: Aw 2, július 14.

Heti szidra: שבת שמיני חודש חשוון. Heti háftóra: שמיני חודש חשוון. Rosch Chodes: חמשה עשר חשוון. Pénteken, július 13-án.

Szombat kezdete: Üzlet bezárás 8.05. gyertyagyújtás 8.10. Isteni szolgálat kezdete 8.15. Szombat befejezése 9.15. Perok 2. פק"ב

Chaim Nachman Bialik halála

Bialik, a zsidóság legnagyobb nemzeti költője meghalt. A spanyol zsidó költészet virágása óta a legnagyobb. Nem csak költő volt, hanem szellemi vezére a zsidó reneszánsz mozgolomnak. Művei megjelentek a világ valamennyi kultúrájában. Ez a nagy, halhatatlan költő lehetőségeinek szől. De nekünk, a mai kor zsidó gyermekeinek, a sok tevélység, küzdelem és fájdalommal szürke hétköznapi köztől, jelenlétére is igaz próféta-zsidóság reinkarnációját, szellemi gazdagságát, szellemi bátorságát és az újébredő zsidó nemzeti szellemének mekkáráját.

Bialik meghalt. Hirtelen és váratlanul borította gyászba a világ zsidóságát. Egy sok-sok megpróbáltatás után átment generáció szellemi vezére volt ő. Az ő ihletett nagy lelke vitte előre az újébredés felé a zsidó ifjúság lezserit. Nevelésként az ő dalai, költeményei állították a zsidó nép szívébe a gyűlölet és a pir a zsidó létünk és létünk örökösöké, amikor a zsidó nép reneszánszáról szavaztak és az Ujjon rögtől várják az ontást megújulást.

Bialik meghalt. És ha nem koplott volna a frázisok, akkor nála elmondhatnánk, hogy földi porhüvelyé elvározhatott körünkől, de hatása örök időket át fog működni köztünk. Élete, hivatalos irodalmi és művészi életét. Ebből a hitvallásból, a zsidó létünk, a mai prózai életünk, amire az ő hitvallás keltette, ezt egyszerűen felismertük. Az ő ihletett volt a zsidó népnek. Kellene volna bölcs szava, értelme, higgadt megfontoltsága. Hiszen csak egyet említnék. Nincs is oly régen nyílt pályán tört amellől, hogy a zsidó nép ési földjén meg kell írni a tradíciókat. Pedig tudta, hogy az ő reneszánszát szerető ifjúság körében ez nem a legnagyobb feladat volt. Nem, neki nem kellett elmerülni a szimpátiák. Az ő beállítottsága az örökösöké-ágra volt irányítva. Ez ő parancsolta neki, hogy messzire nézzen a jövőbe, ahol nem az öltök napi politikum alapján élnek meg egy egy ember halálát, munkáját és műköését, hanem a társulat perspektívájában, a kultúrájában. És ennek nevében dicsegték, ha kellett, és ostorozták, ha annak szükségét látták.

Bialik meghalt. Bialik, aki zászó volt és jelesző. Bialik hagyott itt bennünket, új zsidóságunk leggyöke szellemé. Az új héber költészet megeremléje és az ősi nyelv egyik legnagyobb regenerátora. Bialik az utóbbi évtizedek legnagyobb héber költője volt. Nagy lett volna, maradandó és örökösöké, ha bármely nyelvén írta volna meg örökösöké dalait. De így, hogy egy életét nyelvet ébresztett fel álmából, így, hogy lángoló szavaival egy népet rázott fel (tespedő álmából): helye a zsidó nép Pantheonjában van, ott a legnagyobbak között, az első helyen.

Chaim Nachman Bialik meghalt és mi megszárgattunk ruhában, gyászoljuk és sírjuk. Hullajuk könnyűket, mert nagy volt és közlünk vele, azok közt, akik sírva, vágódva, fájdalommal és szorítással haladnak utána az uton, ahol ő a világító farszék, akinek lángneve, mint menet-kél jelzi nekünk a végcél: az újébredő zsidó népet, az újébredő zsidó országot.

Egy szer fordult elő évszázadokban, hogy egy népek világát gémizze támad. Arra történetből, hogy népek világát gémizze és boldogítja legyen. A zsidó népek szerencséje volt, hogy viharos korok napjainak egy ilyen csillag ragyogott népi-égen, hogy alkaloss és hasson.

A csillag kihányt, de csillogása még évezredekig fog virrasztani felettünk.

Bialik 1873-ban Radiban (Volhynia) született. A zsidó mártír gyermekei közül meghalt és említi nagy nyomorba kerültek. Nagypapja házában nőtt fel, ahol megismerkedik a vallásos élet tanításával és elmélyül a tanulásban. 13 éves korában már a Haskala mozgalom ideológiájára kerülte hatással. Irodalmi munkássága 1891-ben kezdődik, meg 1897-ben már nyilvánosságra hozza első költeményeit. 1915-ben ér el költészele csúcspontját, akkor már az egész világon ismert neve van. Az orosz forradalom után Berlinbe költözik, majd 1924-ben Palesztinába megy és Tel Avivban telepszik meg véglegesen. Az egész világ zsidóságát az elmúlt évtizedben naponta 60 éves születésnapjával üdvözölték. Bácsaba operáció esett keresztül. A szíve nem bírta ki a műtét izgalmait és július 4-én, Temusz 21-én, egy nappal Herzl halálának évfordulója után 61 éves korában meghalt.

A tragikus végű zsidó Pallenberg tetemét szombaton hamvasztották el a bécsi krematóriumban.

Bécs. — Pallenberg, korunk egyik legnagyobb drámai művészeinek tragikus repülőszerecséfénsége az egész világon ahol nevét ismerték, osztaian részvételt keltett. Annál nagyobb megütközést kellett örvényének Massary asszonynak eljárása, aki férje tetemét nem a zsidó rítus szerint temette el, hanem holtesét a bécsi krematóriumban szombaton elhamvasztatta. A karlsbadi zsidó hitközség mindjárt a szerencsétlenség után tudomásra hozta a hozzátartozóknak, hogy a zsidó temetőben egy diszkrét helyet ajánldék Pallenberg földi maradványai számára. Massary asszony, azonban úgy intézkedett, hogy a temetésnek Bécsben kell megtörténnie. A bécsi hitközség is kész lett volna diszkrét helyet Pallenberg számára felajánlani, azonban felesége, aki nem tagja a zsidó hitközségnek, másként intézkedett. Férje tetemét a krematóriumba szállította és szombaton történt meg a temetés — az elhamvasztás. Igaz ugyan, hogy Massary asszonynak, aki még fiatal éveiben kikeresztelkedett — semmi vonatkozás nem volt a zsidósággal, de Pallenberg az utóbbi időben a zsidó nemzeti mozgalomhoz egészen közel állott és Palesztinába szándékozott letelepedni. Felesége nyilván ismerte férje szándékait, azért Pallenberg barátai és ismerősei provokációnak tekintik eljárását az elhunyt érzelmeivel szemben.

Pieracki meggyilkolásával továbbra is a zsidókat vádolják.

Varsó. — Rövid pécensod után a lengyelországi zsidóság helyzete újra válságosra forpult. Ma már nyilvánvaló, hogy a hatóságok Pieracki meggyilkolása ügyében főbb nem az antiszemita nemzeti demokráciák ellen vezeték a nyomozást. Az antiszemita sajtó továbbra is fenntartja a zsidók elleni vádjait. Az elmúlt napokban 150 nemzeti demokráciát, akik a belügyminiszter meggyilkolása után érzetbe vettek, szabadlábra helyeztek. Azokat a lapokat amelyek megítájk, hogy Eugen Skiba személyében a rendőrség letartóztatja Pieracki gyilkosát, elkövetőket. Az uniformizált antiszemita nemzeti demokráciák újra megjelentek Varsó utcáin és megkezdék a zsidó polgárok hántalmezását. A zsidó lakosság páni félelem közt él, mert a tél tartanak, hogy új antiszmita hullám következék hatóságok essziss lenni. A rendőrség tömeges letartóztatásokat fogantatosított a két zsidó munkáss érvezel tájait között. Egyedül Varsóban több mint 100 letartóztatás történt. — A lengyel lapok jelentése szerint a zsidó munkásokat államellenes szervezkedés miatt veték őrizetbe. Legtöbbjüket már internálói táborokba szállították.

350.000 lelt küldött a Herskovits család New-Yorkból az oradeai zsidó-kórháznak.

Oradea. — Az oradeai zsidóság tudja azt, mert nemcsak fekete marvánnyámba hirdeti a Herskovits család grandiózus jószámségét a kórház felé, hanem szívébe véste annak nevét, aki lehetővé tette azt, hogy a 100 ágas kórház miniatürizációja lett a zsidóságunk. Irtunk már róla többször mi is, de most — hála Istennek — újból aktuális lett. Herskovits Albert az első magyar zsidó fia a modern Babelben meggazdagodott. És érezte, hogy mostoha szülőföldjének azzal tartozik, hogy örök időkre emléket állítson szüleinek és családjá nevének. Herskovits Albert, a new yorki szőrmegyáros néhány év alatt több mint két millió lelt adott az oradeai zsidó-kórháznak. Ezzel lehetővé tette, hogy teljesen modernizálják a kórházat és egy szűdét építsenek hozzá, ahol többszáz gyermek látha meg a napvilágot. A hála leróvása volt ez szülő földje iránt, a ragaszkodás s annak záloga, hogy a zsidó szív és adakozási készség nem szűnt meg virulni Izraelben. És barátságának jele Leitner Lázár iránt, aki 12 éve a Szent egyet elnöke és gyermekkori barátja Herskovitsnak, akinek barátai unszolásának is nagy szerepe van abban, hogy Herskovits mindig gondol a városi kórházra. Ez a nagyszívű mecenás, egy évvel ezelőt elhunyt, de megkapta végrendeletileg gyermekeiket, hogy soha ne feledkezzenek meg térdáiggett szerlelt vedencéről, az oradeai zsidó-kórházról. És annak jele az értesítés, amely a napokban jött meg s amelyet Leitner Lázár el-

nők a Cheva legutóbbi közgyűlésén jelentett be a Herskovits család újabb 350.000 lelt készpénzt küldött a kórháznak, hogy tovább fejlessék és még egyszerűbbé tegyék ezt a eddig is ragyogó eredménnyel működő zsidó intézményt. Most újból építeni fognak és továbbra is hirdetni fogja azt, hogy él még sok ezer mérföldnyi távolságban is, ötven évtizedes remiszencetkák alapján, él még a zsidó érzés embereiben, akik ennek most „kézzelfogható” nagyszívű bizonyítékát adták. 350.000 lelt nagy összeg jóékony célra, a mai világban és boldog az a nép, amelynek ilyen nagyszívű melegen érző igaz fiai vannak. Az oradeai Cheva Kadisa legutóbbi ülésén köszönettel vette tudomásul a nagylelkű adományt. Egyben megválasztotta kórházának sebbézt főorvosát, dr. Eliesz Ernő, a danzigi sebbész-klinika kiváló orvosának személyében.

Ha Bucurestibe érzék szálljon meg a Hotel Imperial-ban. Calea Victoria 49. A királyi palota szomszéd-ágában. Ujjonnan átalakítva. — Olcsó árakkal.

Pöstyén a világ rheumafürdője. a festői Vág-öblyben. A legkülönlegesebb fürdőberendezésekkel, nagyszívű thermálszulfidforrásokkal, napfürdők, torna, tennis, golf, vadászat, halászat. A legjobb társasági közökhely. Felvidéki gyógyfürdők (devis) szerzése ügyében is.

Mr. Ph. L. SINGER, Timişoara, Strada Saguna No. 8.

„ALBA-IULIA” antiszeptikus pipere szappant. Kérjük mindenütt az „ALBA-IULIA” Kézműsáshoz használnjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjeggyű „URSUS” szappant. Gyártja: Breckner János r.-i. Alba-Iulia.

Ez menorik gyertyatartók, üscleglek, svédcsokok, Templomi kegyeszek. bármily mélyen kivételben leg olcsóbb árban. Gyártása és eladása: „TACANUL” ezüsttáru gyárban. Cluj, Strada Gen. Nicolae No. 6.

